

Spor Genel Müdürlüğüne Bağlı Sporcu Eğitim Merkezlerinde Yürütülen Yönetsel Uygulamaların Merkez Müdürleri ve Antrenörleri Açısından Değerlendirilmesi¹

Hacalet MOLLAOGULLARI² Doğukan DOĞAN³

Öz

Araştırma Makalesi

Bu çalışmanın amacı, sporcu öğrencilerin zihinsel, fiziksel, ruhsal ve bilişsel eğitimlerini desteklemeyi ve geliştirmeyi hedef alan sporcu eğitim merkezlerinin incelenmesidir. Araştırmada sporcu eğitim merkezlerinin amaçları doğrultusunda yönetsel uygulamalar, merkez müdürleri ve antrenörleri tarafından değerlendirilmiştir. Çalışmaya sporcu eğitim merkezinde çalışan 178 kişi (36 müdür, 142 antrenör) katılmıştır. Veri toplama aracı olarak sporcu eğitim merkezlerine uygulanan denetim ve değerlendirme formlarından esinlenerek araştırmacı tarafından hazırlanan 38 maddelik ölçek kullanılmıştır. Demografik bilgileri belirlemek için cinsiyet, yaş, eğitim durumu, görev süreleri, kadro dağılımı, branş dağılımı, kademe bilgileri gibi sorular sorulmuştur. Analizler SPSS 17.0 programında yapılmıştır. Yüzde, frekans dağılımları belirlenmiş, normal dağılım testleri yapılmıştır. Verilerin analizinde faktör analizi, t testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), Mann-Whitney U testi, Kruskal Wallis testi kullanılmıştır. Elde edilen verilere göre ölçek sorularına verilen yanıtların yaş, unvan, cinsiyet, görev süresi gibi faktörlerden etkilendiği görülmüştür. Mevcut sistemde yönetsel, mevzuat ve uygulama süreçlerinin iyileştirilmesinin yanı sıra eğitim programını ve sporcu performanslarını artırma yönünde düzenlemelerin yapılması gerektiği sonucu elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Spor, Eğitim, Merkez, Spor Yöneticisi, Antrenör, Spor Yönetimi

Assessment of Managerial Practices Implemented in Athletic Training Centers Depended on General Directorate of Sports in terms of Head Managers and Coaches

Abstract

Research Paper

The aim of this study is to investigate the sports training centers aiming to support and improve the mental, physical, mental and cognitive education of the athlete students. In this research, the managerial practices were evaluated by the central managers and coaches for the purposes of the sports training centers. A total of 178 people (36 managers, 142 coaches) working in the athletes training center participated in the study. As a data collection tool, 38-item scale prepared by the researcher inspired by the supervision and evaluation forms applied to the sports training centers. To determine demographic information, questions such as gender, age, educational background, duration of duty, staff distribution and branch distribution were asked. SPSS 17.0 statistical program was used for analysis. Percent and frequency distributions were determined and normal distribution tests were performed. Factor analysis, t test, one-way analysis of variance (ANOVA), Mann-Whitney U test and Kruskal Wallis test were used for data analysis. According to the obtained data, it was seen that the answers given to the survey questions were affected by factors such as age, title, gender, term of office. In addition to improving administrative, legislation and implementation processes in the current system, it was concluded that arrangements should be made in order to increase the training program and the performances of the athlete students.

Key Words: Sport, Training, Centre, Sport Manager, Coach, Sport Management

Makale Bilgileri / Article Info

Alındığı Tarih / Received 17.07.2019

Kabul tarihi / Accepted 15.10.2019

¹ Bu makale yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

² Dr. Öğr. Üyesi Muğla Sıtkı Koçman Üniv. SBF, mhacalet@mu.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0003-2079-9692>.

³ Gençlik ve Spor Bak, Sportif Eğ. Uzm., dogukan.dogan@gsb.gov.tr, <https://orcid.org/0000-0003-1593-2102>.

Giriş

Eğitim, kişilerin davranışlarında, yaşantı ve deneyimler aracılığıyla istenilen yönde değişiklikler oluşturma sürecidir (Gürbüz ve ark., 2016). Eğitim bireyin tüm niteliklerini geliştirerek ve onun üretim süreci içinde daha verimli ve üretken olmasını olanaklı kılan bir süreçtir ve eğitimin öncelikli amacı nitelikli insan gücü yetiştirmektir. Nitelikli insan gücü ise bedensel, zihinsel, ruhsal ve sosyal anlamda sağlıklı ve yeterli olmayı gerektirir. Nitelikli insan yetiştirmenin en önemli araçlarından biri spordur (Devecioğlu ve ark., 2011).

Spor bir eğitim işidir. En iyi eğitim erken yaşlardan başlayan eğitimidir. Bu gerçekten hareketle sporun ve gençliğin iç içe olduğu söylenebilir. Günümüzde spor, fertlerin beden, ruhen ve fikren gelişmelerini bu öğeler arasında koordinasyon yeteneğini sağlayan bir bilimdir. Ancak bu gelişme, bilimsel metod uygulamakla mümkün olabilir (Sunay, 2003). Bu bağlamda eğitimde sporun erken dönemde bireylerin hayatına dahil edilmesinin beden eğitimini ve farkındalığını geliştirmekte, sorumluluk alma, kendi kariyerini şekillendirme ve mantıklı kararlar verme becerilerini pozitif yönde etkilediği üzere, bilişsel ve akademik beceriler üzerindeki pozitif etkileri de vurgulanmaktadır (Youth Sport Trust, 2000; Aquilina, 2013).

Spor hizmetleri çeşitli organizasyonlar aracılığıyla halka sunulmaktadır (Yıldız, 2009). Bunlardan biri olan Sporcu Eğitim Merkezleri, Spor Genel Müdürlüğü bünyesinde sportif faaliyetlere başlamaya uygun yaşta olan çocukların spor branşlarına uygun olarak ve aynı zamanda çocukların eğitim ve öğretim hayatlarını etkilemeden üst seviyede sporcu olarak yetiştirilip gelişimlerine destek vermek amacıyla kurulmuştur (Karaç, 2017). Spor dallarına göre spora başlama yanında bulunan çocukların eğitim ve öğretimlerini aksatmadan üst düzey sporcu olarak yetiştirilmelerini sağlamak amacıyla kurulan Sporcu Eğitim Merkezlerinin, kurulması ve yönetilmesine ilişkin usul ve esasları belirlemek üzere hazırlanan Sporcu Eğitim Merkezleri Yönetmeliği 28 Ocak 2010 tarihli ve 27476 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Merkezlerle ilgili bütün iş ve işlemler, Sporcu Eğitim Merkezleri Yönetmeliğine uygun usul ve esaslar çerçevesinde yürütülmektedir. Sporcu Eğitim Merkezleri, daire başkanının teklifi ve genel müdürün onayı ile oluşturulan komisyonca, her öğretim yılında en az bir defa, merkezin fiziki durumu, antrenör, eğitici ve diğer personel ile teknik ve çalışma programları yerinde denetlenmekte, düzenlenen rapor Genel Müdürlüğe sunulmaktadır (SEM Yönetmeliği, 2010).

Spor eğitimi, okul beden eğitimi bağlamında kızlar ve erkekler için otantik, eğitim açısından zengin spor deneyimleri sağlamak üzere tasarlanmış bir müfredat ve öğretim modelidir. Spor eğitiminin müfredatı oldukça büyük önem taşımaktadır (Siedentop, 2014). Sporcu Eğitim Merkezlerinin kurulmasındaki esas amaç Türk sporunun devamlılığının sağlanması ve geliştirilmesi için spor branşının özelliğine göre ilköğretim çağındaki öğrencilere yetenek sınavı yapılarak öğrenci temin edilen, ihtiyaçlarının tamamı devlet tarafından karşılanan normal eğitim-öğretimin yanında

çocukların yeteneğine göre çalıştırıldıkları temel branşlarda antrenör eşliğinde uygulanan eğitim programıyla sportif becerilerini geliştirmektedir (Karaç, 2017).

Spor eğitiminin sporun toplumdaki ve okullar arası bağlamlarda nasıl yürütüleceği ile ilgili altı temel özelliği vardır. Bu özellikler süre, üyelik, resmi yarışlar, sonuç olayları, kayıt tutma ve festivallerdir. Başarılı spor eğitimi çeşitli öğretim özelliklerine dayanır. Model, belirli bir öğretim biçiminin, tüm öğretmenler tarafından, tüm seviyelerde kullanılmasını gerektirmese de, kanıtlar, modelin başarılı denemeleri arasındaki benzerlikleri göstermektedir (Siedentop, 2014).

Okullar, üniversiteler ve diğer eğitim kurum ya da kuruluşları, onları bir arada tutan ve kurulmalarının ardında yatan amaca ulaşabilmeleri için yol gösteren bazı unsurlar olmaksızın işlevlerini yerine getiremezler. Bu unsurlardan biri yönetimdir (Krotee ve Bucher, 2007).

Yönetim, insanların amaçlarını etkin bir şekilde başaracakları bir ortamın yaratılması olarak ele alınmaktadır (Özalp, 2010). Yönetim farklı birimler arasında koordinasyonu ve başarı kazanmak için gerekli olan kontrolü, iletişimi, motivasyonu, desteği ve liderliği sağlar (Krotee ve Bucher, 2007).

Yönetim, insanların amaçlarını etkin bir şekilde başaracakları bir ortamın yaratılması olarak ele alınmaktadır. Bu ortam amaçlara ulaşabilmek için beceri, finansal ve doğal kaynakların kullanılmasını gerekli kılar. Yönetim sürecine yol gösteren örgütün amaçlarıdır ve bu amaçları gerçekleştirebilecek uygun yöntem, eleman ve kaynaklarla uygun zamanda doğru işleri yapmak önem taşımaktadır (Özalp, 2010).

Eğitim kurumlarında verilen eğitimin kalitesini belirleyen en önemli faktörlerden biri eğitim programlamasıdır. Bu bağlamda nitelikli eğitim yönetimi için temel oluşturan öğelerden en önemlisi iyi bir eğitim programı hazırlanmasıdır. Etkili bir sonuç için, eğitim veren kişilerin, eğitim yönetimi ve de programlaması üzerinde büyük emek ve çaba harcaması esastır (Suat ve ark., 2004).

Eğitim yönetiminde anahtar rol oynayan eğitim programlarının değerlendirilmesi oldukça önemlidir (Semerci, 2007). Spor teşkilat ve organizasyonlarının hedeflerine ulaşabilmesi büyük ölçüde yönetim biliminin kural, ilke ve metotlarının uygulanmasına bağlıdır. Bunun sağlanabilmesi ise spor yönetiminin sistemli, etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesi ile mümkündür. Spor yönetiminde başarı, sporu yönetenlerin performansına bağlıdır. Spor yöneticisi uygulamaya ilişkin tecrübelerini devamlı geliştirerek ve bu tecrübeleri teorik bilgilerle destekleyerek spor alanında ihtiyaçları karşılamaya çalışması gereklidir (Yetim ve Şenel, 2001).

Bu çalışmanın amacı, sporcu eğitim merkezlerinin merkez müdürleri ve antrenörleri tarafından değerlendirilmesini sağlamak, bu sayede merkezlerin amaçlarını daha etkin ve verimli şekilde başarabilecekleri bir ortamın yaratılması için

mevcut uygulamaları spor yönetimi açısından ele alarak bilimsel yaklaşımlara dayalı öneriler sunmaktır.

1. Yöntem

1.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada, sporcu eğitim merkezlerinde çalışmakta olan Sporcu Eğitim Merkezi müdürü ve antrenörlerin sporcu eğitim merkezlerindeki uygulamalara yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla nicel araştırma yöntemlerinden biri olan betimsel tarama yöntemi kullanılmıştır.

1.2. Katılımcılar

Çalışmaya sporcu eğitim merkezinde çalışmakta olan 36 Sporcu Eğitim Merkezi müdürü ve 142 antrenör olmak üzere toplam 178 kişi dahil edilmiştir.

1.3. Veri Toplama Aracı

Veri toplama aracı olarak sporcu eğitim merkezinde çalışmakta olan müdür ve antrenörlerin merkezlerdeki uygulamalara yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla 38 maddelik bir ölçek kullanılmıştır. Ölçek, Spor Genel Müdürlüğü, Spor Eğitimi Dairesi Başkanlığı tarafından sporcu eğitim merkezlerine uygulanan denetim ve değerlendirme formlarından esinlenerek araştırmacı tarafından oluşturulmuştur. Ölçeğin geçerlik ve güvenilirliği, 33 ilde bulunan sporcu eğitim merkezi müdürleri ve antrenörlerine uygulanarak belirlenmiştir. Faktör analizi sonucunda 5 madde ölçekten çıkartılmıştır. Beşli Likert Tipi ölçek kullanılarak araştırmaya katılan her bir birey için skor puanları hesaplanmıştır. Sporcu eğitim merkezinde çalışmakta olan Sporcu Eğitim Merkezi müdürü ve antrenörlerin demografik bilgilerini belirlemek için cinsiyet, yaş, eğitim durumu, görev süreleri, kadro dağılımı, branş dağılımı, kademe bilgileri gibi sorular sorulmuştur.

1.4. Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada 178 ölçek formu sporcu eğitim merkezinde çalışan müdür ve antrenörlere araştırmacı tarafından uygulanmıştır. İstatistiksel analizler SPSS 17.0 programında yapılmıştır. Yüzde ve frekans dağılımları belirlenmiş, verilerin normal dağılıp dağılmadığını belirlemek için Kolmogorov-Smirnov testinden yararlanılmıştır. Verilerin analizinde faktör analizi, t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), Mann-Whitney U testi, Kruskal Wallis testi kullanılmıştır.

2. Bulgular

Tablo 1. Güvenirlik İstatistiği

Güvenirlik İstatistiği	
Cronbach's Alpha	Madde Sayıları
0,90	38

Ölçeğin güvenilirlik analizi sonucunda α değeri 0,90 olarak bulunmaktadır. Alfa katsayısını değerlendirme kıstasına göre ölçek çalışmasının yüksek derecede ($\alpha=0,90 > 0,80$) güvenilir olduğu görülmektedir (Kartal ve Dirlik, 2016).

Tablo 2. Kolmogorov- Smirnov Testi

Alt boyutlar	Gelişim ve İzleme	Yönetim	Sporcu Sağlığı ve Güvenliği	Denetim ve Koordinasyon	Program ve Performans	Mevzuat ve Uygulama	Planlama
Frekans	178	178	178	178	178	178	178
Kolmogorov-Smirnov	1,172	0,841	1,588	1,731	1,825	1,949	2,194
Anlamlılık derecesi	0,128	0,479	0,013	0,005	0,003	0,001	0,001

Kolmogorov- Smirnov testine göre gelişim ve izleme ile yönetime ilişkin analizlerde parametrik testlerden t testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA), sporcu sağlığı ve güvenliği, denetim ve koordinasyon, program ve performans, mevzuat ve uygulama ve planlamaya ilişkin analizlerde parametrik olmayan analizlerden Mann-Whitney U testi, Kruskal Wallis testi kullanılmıştır.

Tablo 3. SEM Müdürü ve Antrenörlerin Tanımlayıcı İstatistikleri

Demografik Bilgiler	Frekans	Yüzde
Cinsiyet		
Kadın	13	7,3
Erkek	165	92,7
Toplam	178	100
Yaş		
20-30	24	13,5
31-40	82	46,1
41-50	48	27,0
51-60	23	12,9
61 ve üzeri	1	0,6
Toplam	178	100
Eğitim Durumu		
İlköğretim	1	0,6
Ortaöğretim-Lise	28	15,7
Ön Lisans	19	10,7
Lisans	32	18,0
Lisans(Besyo)	82	46,1
Yüksek Lisans	12	6,7
Doktora	3	1,7
Cevap yok	1	0,6
Toplam	178	100
Çalışma Durumu		
SEM Müdürü	36	20,2
Antrenör	142	79,8
Toplam	178	100

Tablo 3'ten elde edilen bilgilere göre çalışmaya katılan 178 kişinin 165'inin erkek, 13'ünün kadın olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların 24'ünün 20-30 yaş aralığında, 82'sinin, 31-40 yaş aralığında, 48'inin 41-50 yaş aralığında 23'ünün, 51-60 yaş aralığında, ve 1'inin de 61 ve üzeri yaşında olduğu belirlenmiştir. Ayrıca katılımcıların 1'inin ilköğretim, 28'inin ortaöğretim-lise, 19'unun ön lisans, 32'sinin lisans, 82'sinin Lisans(Besyo), 12'sinin yüksek lisans, 3'ünün doktora mezunu olduğu saptanmıştır. Eğitim durumuna ilişkin soruya 1 kişinin görüş belirtmediği belirlenmiştir. Çalışmaya katılan 36 kişinin SEM müdürü, 142 kişinin ise antrenör olarak çalıştığı tespit edilmiştir.

Tablo 4. Cinsiyete Göre SEM'lerin Yönetsel Uygulamalarına İlişkin Değerlendirme Ölçeği Alt Boyutlarına İlişkin T-Testi Analizi

Alt Boyutlar	Cinsiyet	N	\bar{X}	S	t	SD	p
Gelişim ve İzleme	Kadın	13	25,00	3,65	0,28	176	0,78
	Erkek	165	24,56	5,59			
Yönetim	Kadın	13	20.69	4,46	-0,99	176	0,32
	Erkek	165	22,28	5,65			

Kadın ve erkek bireylerin gelişim ve izleme ile yönetim alt boyutlarına ilişkin görüşleri açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p > 0,05$).

Tablo 5. Cinsiyete Göre SEM'lerin Yönetsel Uygulamalarına İlişkin Değerlendirme Ölçeği Alt Boyutlarına İlişkin Mann Whitney U Testi Analizi

Alt Boyutlar	Cinsiyet	N	S.O.	S.T.	U	z	p
Sporcu Sağlığı ve Güvenliği	Kadın	13	92,65	1204,50	1031,50	-0,23	0,82
	Erkek	165	89,25	14726,50			
Denetim ve Koordinasyon	Kadın	13	105,81	1375,50	860,50	-1,19	0,23
	Erkek	165	88,22	14555,50			
Program ve Performans	Kadın	13	56,77	738,00	647,00	-2,40	0,02
	Erkek	165	92,08	15193,00			
Mevzuat ve Uygulama	Kadın	13	88,88	1155,50	1064,50	-0,05	0,96
	Erkek	165	89,55	14775,50			
Planlama	Kadın	13	71,23	926,00	835,00	-1,35	0,18
	Erkek	165	90,94	15005,00			

Kadın ve erkek bireylerin sporcu sağlığı ve güvenliği, denetim ve koordinasyon, mevzuat ve uygulama, planlama alt boyutlarına ilişkin görüşleri açısından anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p > 0,05$). Ancak program ve performans alt boyutunda kadın ve erkekler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($p < 0,05$).

Tablo 6. SEM’lerin Yönetsel Uygulamalarına İlişkin Değerlendirme Ölçeği Alt Boyutlarına İlişkin Anova Testi Analizi

Alt Boyutlar	Yaş	N	\bar{x}	S		KT	Sd	KO	F	p
Gelişim ve İzleme	20-30	24	23,67	6,18	G. Ara.	106,09	4	26,52	0,89	0,47
	31-40	82	24,15	5,80	G. İçi	5182,97	173	29,96		
	41-50	48	25,40	4,68	Top.	5289,06	177			
	51-60	23	25,22	5,00						
	61 ve üzeri	1	30,00	.						
Yönetim	20-30	24	22,38	5,55	G. Ara.	64,38	4	16,09	0,51	0,73
	31-40	82	21,65	6,20	G. İçi	5437,90	173	31,43		
	41-50	48	22,31	5,17	Top.	5502,28	177			
	51-60	23	23,35	4,04						
	61 ve üzeri	1	25,00	.						

SEM’de çalışan kişilerin yaşlarına göre gelişim ve izleme ile yönetim alt boyutlarına ilişkin görüşlerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur ($p>0,05$).

Tablo 7. Yaş Değişkenine Göre SEM’lerin Yönetsel Uygulamalarına İlişkin Değerlendirme Ölçeği Alt Boyutlarına İlişkin Kruskal Wallis ve Mann Whitney U Testi Analizi

Alt Boyutlar	Yaş	N	\bar{x}	X^2	Sd	p	U testi
Sporcu Sağlığı ve Güvenliği	20-30	24	83,69	4,19	4	0,38	
	31-40	82	84,06				
	41-50	48	101,92				
	51-60	23	88,28				
Denetim ve Koordinasyon	20-30	24	70,81	4,92	4	0,30	
	31-40	82	88,30				
	41-50	48	98,11				
	51-60	23	95,54				
Program ve Performans	20-30	24	102,10	2,35	4	0,67	
	31-40	82	89,11				
	41-50	48	84,18				
	51-60	23	87,57				
Mevzuat ve Uygulama	20-30	24	107,58	10,46	4	0,03	1*-2 1*-3 2-4* 3-4*
	31-40	82	81,94				
	41-50	48	82,64				
	51-60	23	109,33				
Planlama	20-30	24	78,40	4,05	4	0,40	
	31-40	82	91,02				
	41-50	48	89,90				
	51-60	23	98,09				

Yaş dağılımlarına göre bireylerin sporcu sağlığı ve güvenliği, denetim ve koordinasyon, program ve performans ve planlama alt boyutlarına ilişkin görüşleri açısından anlamlı bir fark yoktur ($p>0,05$). Mevzuat ve uygulama alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı fark görülmüştür ($p<0,05$). Bu fark 20-30 yaş aralığında olanlar ile 31-40 yaş ve 41-50 yaşa arasında olanlar arasındaki bu fark bu fark 20-30 yaş arası bireylerin lehinedir. 31- 40 yaş arası bireyler ile 51-60 yaş arası bireyler arasında 51- 60 yaş arasındaki bireylerin lehine anlamlı farklılık vardır. 41- 50 yaş ile 51-60 yaş arasında 51-60 yaş arasındaki bireylerin lehine anlamlı fark vardır.

Tablo 8. Hizmet Yılı Değişkenine Göre SEM'lerin Yönetel Uygulamalarına İlişkin Değerlendirme Ölçeği Alt Boyutlarına İlişkin Anova Testi Analizi

Alt Boyutlar	Yaş	N	\bar{x}	S	ANOVA					
					KT	sd	KO	F	p	
Gelişim ve İzleme	1-5 yıl	72	24,63	6,31	G. Ara.	42,421	4	10,605	0,348	0,84
	6-10 yıl	56	24,07	5,38	G. İçi	5234,946	172	30,436		
	11-15 yıl	30	24,70	4,43	Top.	5277,367	176			
	16-20 yıl	14	25,29	4,03						
	21 yıl ve üzeri	5	26,60	2,97						
Yönetim	1-5 yıl	72	23,03	6,23	G. Ara.	134,927	4	33,732	1,083	0,36
	6-10 yıl	56	21,57	5,13	G. İçi	5359,254	172	31,158		
	11-15 yıl	30	21,27	5,56	Top.	5494,181	176			
	16-20 yıl	14	21,07	4,14						
	21 yıl ve üzeri	5	24,20	3,11						

Sporcu eğitim merkezinde çalışmakta olan kişilerin hizmet yıllarına göre gelişim ve izleme ile yönetim alt boyutlarına ilişkin görüşlerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemektedir ($p>0,05$).

Tablo 9. Hizmet yılı değişkenine göre SEM'lerin Yönetel Uygulamalarına İlişkin Değerlendirme Ölçeği Alt Boyutlarına İlişkin Mann Whitney U testi analizi

Alt Boyutlar	Yaş	N	\bar{x}	X^2	sd	p
Sporcu Sağlığı ve Güvenliği	1-5 yıl	72	86,07	2,66	4	0,62
	6-10 yıl	56	86,39			
	11-15 yıl	30	95,37			
	16-20 yıl	14	105,54			
	21 yıl ve üzeri	5	75,90			
Denetim ve Koordinasyon	1-5 yıl	72	79,55	6,32	4	0,18
	6-10 yıl	56	90,97			
	11-15 yıl	30	95,12			
	16-20 yıl	14	113,21			
	21 yıl ve üzeri	5	98,50			
Program ve Performans	1-5 yıl	72	106,69	20,71	4	<0,05
	6-10 yıl	56	84,60			
	11-15 yıl	30	72,45			

	16-20 yıl	14	49,68			
	21 yıl ve üzeri	5	92,90			
Mevzuat ve Uygulama	1-5 yıl	72	86,35	5,79	4	0,22
	6-10 yıl	56	89,23			
	11-15 yıl	30	83,80			
	16-20 yıl	14	94,43			
	21 yıl ve üzeri	5	140,50			
Planlama	1-5 yıl	72	90,62	3,34	4	0,50
	6-10 yıl	56	85,92			
	11-15 yıl	30	96,25			
	16-20 yıl	14	90,07			
	21 yıl ve üzeri	5	53,70			

Hizmet yıllarına göre bireylerin sporcu sağlığı ve güvenliği, denetim ve koordinasyon, program ve performans, mevzuat ve uygulama, planlama alt boyutlarına ilişkin görüşleri açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0,05$).

Sonuç ve Değerlendirme

Sporu, yaşam için vazgeçilmez bir ihtiyaç olarak benimseyen toplumlar, sadece şampiyonlar yetiştirmek için değil, dinamik ve sağlıklı bir topluma sahip olmak için spora erken yaşlarda başlamanın gereğine inanmışlardır (Gazi, 2003). Sporcu eğitim merkezleri (SEM) spor dallarına göre spora başlama yaşında bulunan çocukların eğitim ve öğretimlerini aksatmadan üst düzey sporcu olarak yetiştirilmelerini sağlamak için kurulan kurumlardır (SEM Yönetmeliği, 2010). Sporcuların performanslarını geliştirebilmek ve daha donanımlı olabilmelerini sağlayabilmek oldukça önemlidir (Aktop ve ark., 2014). Yüksek performans çıktısına ulaşma ancak etkin bir liderliği gösterilmesi ile sağlanabilir (Yıldız, 2011).

Her eğitim sisteminde olduğu gibi spor eğitimi sisteminde de ihtiyaçları karşılayacak nitelikte ve kaliteli çıktılar elde edilmesi önem taşımaktadır. Sporcu eğitim merkezlerinin çıktıları, bu örgütsel amacı olan sporcu öğrencilerin zihinsel, fiziksel, ruhsal ve bilişsel eğitimlerinin desteklenmesi ve geliştirilmesidir. Bu amaç doğrultusunda mevcut imkânlarla sporcu öğrencilere hizmet sunmaktır. Sporcu eğitim merkezlerinin daha etkili ve verimli hizmet verebilmesi için merkezlerin ihtiyaçlarının belirlenmesi, kaynakların amaca uygun şekilde yönetilmesi, denetim ve değerlendirmelerinin bilimsel araç ve metotlarla yapılması uygulamalar açısından önem taşımaktadır.

Bu bağlamda, çalışma sporcu öğrencilerin hem spor eğitimleri hem de örgün eğitim gelişimleri açısından büyük önem taşıyan SEM'lerde sağlanan eğitim sisteminin değerlendirilmesi ve merkezlerde yürütülen uygulamaların yönetsel açıdan bilimsel olarak değerlendirilmesi amacı ile yürütülmüştür. Çalışma kapsamında 38 maddeden oluşan değerlendirme ölçeği, SEM müdürleri ve antrenörleri tarafından yanıtlanmıştır. Çalışmaya dahil olan toplan katılımcıların 36'sı SEM müdürü iken, 142'si antrenör olarak görev yapmaktadırlar.

Çalışmaya dahil olan SEM müdürlerinin (36 kişi) tamamının erkek olduğu, antrenörlerin ise %90.8' inin (129 kişi) erkek, %9.2' sinin (13 kişinin) ise kadın olduğu bilinmektedir. Elde edilen bu bulgular literatürdeki pek çok araştırma sonucu ile uyumluluk göstermektedir (Koca, 2006).

Kadın ve erkek bireylerin “gelişim ve izleme”, “yönetim”, “sporcu sağlığı ve güvenliği”, “denetim ve koordinasyon”, “mevzuat ve uygulama” ve “planlama” alt boyutlarına ilişkin görüşlerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Yani bireylerin cinsiyeti, sporcu eğitim merkezlerinin yapılmakta olan uygulamalara ilişkin görüşlerde farklılığa yol açmamaktadır. Sosyal bilimlerde genellikle cinsiyet terimi biyolojik anlamda farklılığa işaret ederken, toplumsal cinsiyet terimi ise sosyokültürel açıdan farklılıklara dikkat çekmek için kullanılmaktadır (Yüksel, 2014). Her iki açıdan da incelendiğinde sporcu eğitiminde aktif olarak görev alan yönetici ve uygulayıcıların benzer yaklaşımlarda bulunması, mevcut uygulamanın işlerliğini destekler nitelikte bulunmuştur.

Kadın ve erkek katılımcıların program ve performans ilişkin görüşleri açısından anlamlı bir fark bulunmaktadır. Yani kişilerin cinsiyetleri, sporcu eğitim merkezlerinin “Program ve Performans” açısından yapmakta olduğu uygulamalara ilişkin görüşlerinde farklılığa yol açmaktadır. Program ve performans faktörü, cinsiyete göre yanıtların farklılık gösterdiği tek faktördür. Erkeklerin kadınlara göre program ve performans faktöründe daha yüksek puan alması erkek yönetici ve antrenörlerin toplumumuzda daha dikkate değer görülmesi ve bu alanlarda daha çok görev yapmasında kaynaklı olabilir.

Yaş değişkenine göre bireylerin “gelişim ve izleme”, “yönetim”, “sporcu sağlığı ve güvenliği”, “denetim ve koordinasyon”, “program ve performans” ve “planlama” alt boyutlarına ilişkin görüşlerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Yani bireylerin cinsiyeti, sporcu eğitim merkezlerinin yapılmakta olan uygulamalara ilişkin görüşlerde farklılığa yol açmamaktadır. Spor eğitiminin bireyin bedensel gelişiminin yanı sıra kişisel ve bilişsel becerilerini de geliştirdiği, bu nedenle sporcu eğitiminde performansı geliştirme ve değerlendirme, izleme oldukça önemli bir konumdadır (Aygün, 2015). Çalışmada elde edilen bulgular yaş faktörünün, gelişim ve izleme üzerindeki değerlendirme ve karar mekanizması üzerinde farklılığa yol açmadığını ortaya koymaktadır.

Yaş dağılımlarına göre bireylerin mevzuat ve uygulama alt boyutuna ilişkin görüşleri açısından anlamlı bir fark bulunmaktadır. Sunay ve Saracaloğlu (2003) tarafından da belirtildiği gibi günümüzde spor yapmak sportif aktivite içinde bulunmak, uygar insan olmanın da koşulları arasında yer almıştır. Bu noktada, devletin de spor olgusunu güçlendirmesi, yaygınlaştırması ve bununla ilgili tedbirleri alması oldukça önemli hale gelmiştir. Bu bağlamda devletin spor aktiviteleri geliştirmesi, yaygınlaştırması beklenen bir durumdur (Sunay ve Saracaloğlu, 2003). Elde edilen veriler, kişilerin yaş dağılımı, sporcu eğitim merkezlerinin “Mevzuat ve Uygulama” açısından yapmakta olduğu uygulamalara ilişkin görüşlerinde farklılığa

yol açmakta olduğunu belirtmektedir. Mevcut koşulların iyileştirilmesi ve her yaşta yönetici, uygulayıcı ve öğrencilerin memnuniyeti ilerleyen çalışmalar için hedeflenmektedir.

Sporcu eğitim merkezinde çalışmakta olan kişilerin görev aldığı süreler göre bireylerin “gelişim ve izleme”, “yönetim”, “sporcu sağlığı ve güvenliği”, “denetim ve koordinasyon”, “program ve performans”, “mevzuat ve uygulama” ve “planlama” alt boyutlarına ilişkin görüşlerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Yani bireylerin cinsiyeti, sporcu eğitim merkezlerinin yapılmakta olan uygulamalara ilişkin görüşlerde farklılığa yol açmamaktadır. Çağımızda süratle ilerleyen teknoloji ile beraber, sporun toplum üstündeki öneminin arttığı günümüzde daha da önem kazanan, sporcuların yetiştirildiği SEM’leri kalite olgusundan ayrı düşünmek mümkün değildir (Devecioğlu, 2011).

Gelecek vadeden sporcuların belirlenerek üst düzey performans sporcusu olarak yetişebilmeleri için gerekli sportif eğitimin verildiği yapılar olan Sporcu eğitim merkezlerdeki yönetsel uygulamaların merkez müdürleri ve antrenörleri tarafından değerlendirilmesi amacıyla, merkezlerin hedefleri doğrultusunda etkin ve verimli bir ortamın yaratılması için mevcut uygulamalarının spor yönetimi açısından ele alınarak bilimsel yaklaşımlara dayalı öneriler sunmak amacı ile yürütülen çalışma sonucunda:

- SEM müdür ve antrenörlerin oluşturduğu 178 kişilik katılımcının 165’ nin erkek, 13’nün ise kadın olduğu,
- Toplam katılımcılardan 24 kişi 20 ila 30 yaş aralığında; 82 kişi 31-40 yaş aralığında; 48 kişi 41- 50 yaş aralığında; 23 kişi 51- 60 yaş aralığında olduğu,
- Çalışmaya dahil olan SEM müdürlerinin tamamının (36 kişi) erkek olduğu, antrenörlerden 129 kişinin erkek, 13 kişinin ise kadın olduğu,
- Sporcu eğitim merkezlerinde çalışmakta olan 36 müdürden 17 kişi 1-5 yıl, 10 kişi 6-10 yıl, 6 kişi 11-15 yıl, 2 kişi 16-20 yıl ve 1 kişi de en az 21 yıl çalıştığı; antrenörlerden %39’u 1-5 yıl, %32,6’sı 6-10 yıl, %17’si 11-15 yıl, %8,5’i 16-20 yıl ve %2,8’i de en az 21 yıl çalıştığı,
- Ölçek skor puanları ve unvan arasındaki ilişki incelendiğinde; unvana göre gelişim ve izlem, yönetim, sporcu sağlığı ve güvenliği, program ve performans, mevzuat ve uygulama ve planlama faktörleri arasında anlamlı farklılık olmamasına karşın ($p>0,05$), denetim ve koordinasyon faktörüne göre anlamlı farklılık gözlenmiştir ($p<0,05$)
- Katılımcıların yanıtları ve cinsiyet arasındaki ilişki incelendiğinde; program ve performans faktörüne verilen yanıtlar ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık gözlenirken, gelişim ve izlem, yönetim, sporcu sağlığı ve güvenliği, mevzuat ve uygulama, planlama faktörleri arasında farklılık gözlenmemiştir.

- Yaşa göre faktör skor puanları arasındaki ilişki incelendiğinde; gelişim ve izlem, yönetim, sporcu sağlığı ve güvenliği, denetim ve koordinasyon, program ve performans, planlama faktörlerine yönelik görüşlerde farklılık gözlenmezken; mevzuat ve uygulamaya yönelik yanıtlarda anlamlı farklılık olduğu gözlenmiştir.
- Faktör skor puanları ile eğitim durumu arasındaki ilişki incelendiğinde bütün faktörlere verilen yanıtlara ilişkin anlamlı farklılık olmadığı gözlenmiştir.
- Görev süresine göre faktör skor puanları arasındaki ilişki incelendiğinde; gelişim ve izlem, yönetim, sporcu sağlığı ve güvenliği, denetim ve koordinasyon, mevzuat ve uygulama, planlama skor değerlerine ilişkin benzer görüşler mevcutken; program ve performansa ilişkin görüşlerde anlamlı farklılık olduğu gözlenmiştir.

Çalışma sonucunda elde edilen veriler doğrultusunda geliştirilen öneriler aşağıda yer almaktadır:

- Türk sporunda ilerleme ve başarıya yönelik önemli rol tutan SEM' lerde sunulan eğitim programının ve sporcuların performanslarını artırmaya yönelik uygulamaların daha da iyileştirilmesine önem verilmelidir.
- SEM' lerin mevzuat uygulamaları geliştirilme çalışmalarına ivme kazandırılmalı, yönetmeliğin kapsam ve içerik bakımından geliştirilmesi için çalışılmalıdır.
- SEM' e seçilen öğrencilerin tabii tutulduğu sınav ve değerlendirme yöntemleri geliştirilmelidir.
- SEM denetim standartları ve koordinasyon koşullarını iyileştirme çalışmaları yapılmalıdır.
- SEM'lerde görev alan kadın sporcuların sayılarının artmasına yönelik teşvik edici bir politika izlenmelidir.
- SEM'lerde verilen eğitimin çağdaş ve güncel standartları sağlayabilmek adına yeniden yapılandırma çalışmaları yapılmalıdır.
- SEM'lerde belirli branşlarda çoğunluk olması yerine, sporcu öğrencilerin diğer branşlara da teşvik edilmesi sağlanmalıdır.

Kaynakça

- Aktop, A. ve Seferoğlu, F. (2014). "Sportif Performans Açısından Nöro-Geribildirim", *Journal of Sports and Performance Researches*, 5(2), 23–36.
- Aquilina, D. (2013). "A Study of the Relationship Between Elite Athletes' Educational Development and Sporting Performance", *The International Journal of the History of Sport*, 30(4), 374-392.
- Aygün, M. ve Yetim, A. (2015). "Ankara İlindeki 16-20 Yaş Arası Buz Hokeycilerin Branşa Katılım Nedenleri", *Journal of Research in Education and Society*, 2(1), 1–11.

- Devecioğlu, S. ve Çoban, B. (2011). “Türkiye’de Spor Eğitimi Sektörünün Görünümü”, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(3), 627–654.
- Gürbüz, H., Kişoğlu, M. ve Erkol, M. (2016). “Biyoloji Öğretmen Adaylarının Çevreye Yönelik Tutumlarının İnfomal ve Formal Eğitim Ortamları Açısından Değerlendirilmesi”, *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(2), 74-84.
- Karaç, Y. (2017). Sporcu Eğitim Merkezlerindeki Atletizm Branşı Öğrenci Sporcuların Başarı Algıları ile Spora Katılım Güdülerinin İncelenmesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi. Hitit Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çorum.
- Kartal, S. K. ve Dirlik, E. M. (2016). “Geçerlik Kavramının Tarihsel Gelişimi ve Güvenirlikte En Çok Tercih Edilen Yöntem: Cronbach Alfa Katsayısı”, *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(4), 1865-1879.
- Koca, C. (2006). “Beden Eğitimi ve Spor Alanında Toplumsal ve Kültürel Yeniden Üretim. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Krotee, M. L. ve Bucher, C. A. (2007). Spor Yönetimi. (Çev. S. Köseoğlu). Beyaz Yayınları, İstanbul.
- Özalp, İ. (2010). Yönetim Kavramı, Yönetim ve Organizasyon. Anadolu Üniversitesi Yayını, 1. Baskı.
- SEM Yönetmeliği, (2010) web page:
<http://mevzuat.basbakanlik.gov.tr/Metin.aspx?MevzuatKod=7.5.13750&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=SPORCU%20E>
- Semerci, Ç. (2007). “Program Geliştirme Kavramına İlişkin Metaforlarla Yeni İlköğretim Programlarına Farklı Bir Bakış”, *C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*, 31(2), 125-140.
- Siedentop, D., (2014). “What is Sport Education and How Does It Work?”, *Journal of Physical Education*, 69(4), 18–20.
- Suat, Ü., Çoştu, B. ve Karataş, F., (2004). “Türkiye’de Fen Bilimleri Eğitimi Alanındaki Program Geliştirme Çalışmalarına Genel Bir Bakış”, *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(4), 17-28.
- Sunay, H. (2003). “Türk Spor Politikasına Analitik Bir Bakış”, *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 39-42.
- Sunay, H. ve Saracaloğlu, A. S. (2003). “Türk Sporcusunun Spordan Beklentileri ile Spora Yönelten Unsurlar”, *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 43-48.
- Yetim A. A. ve Şenel Ö. (2001). “Türkiye’de Spor Yöneticisi Yetiştirme Faaliyetlerinin Görünümü”, *Milli Eğitim Dergisi*, 150, 18-19.

- Youth Sport Trust. (2000). Office for Standards in Education. Sports Colleges: The First Two Years— Innovation in Physical Education and Sport.
- Yüksel, M. (2014). “Cinsiyet ve Spor”, Tarih Okulu Dergisi (TOD), 7(19), 663–684.
- Yıldız, S.M. (2009). “Spor ve Fiziksel Etkinlik Hizmetleri: Geniş Bir Sınıflama”, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 12(22), 1–10.
- Yıldız, S.M. (2011). “Spor Hizmeti Sunan Kamu Kurumlarında Lider Üye Etkileşimi Ve Örgütsel Vatandaşlık Davranışı İlişkisi”, Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi, 13(3), 323-329.